

som ubetinget, gaa ind under denne Lov. Det er Husmænd og Indsiddere, som have ubestridelig Ret til at faa udlagt Havelodder og vistnok gerne alle vilde have det. Jeg veed ikke, hvor mange der bo i Esbjerg; men jeg regner, at der blot er over 300 Familier. (Berg: Der er over 400 Familier). For to Aar siden var der over 300 Familier; jeg vil regne, at der er lad os sige 500. Hvis blot Halvdelen deraf fik Havelodder paa 2 Styr Land, saa at der altsaa blev halvtredje hundrede af saadanne Havelodder, vilde det være 500 Styr Land, eller saadan noget som 60 Tdr. Land. Dette Areal vilde man, antager jeg, kunne købe billig derovre, men regner man Prisen for hver Td. Land til 800 Kr., vilde det dog koste en 50,000 Kr. alene for den Del af Kommunen, hvori Esbjerg ligger, og saa er der jo alle de andre Husmænd i Landkommunen, som ogsaa vilde kunne fordrø deres Del, saa at det altsaa vilde blive en alt for stor Udgift for den paagældende Kommune. Jeg henstiller til det Udvalg, som vil faa med denne Sag at gøre, om det ikke vil finde det retsferdigt og billigt, at der ved denne Lov blev bestemt, at i alt Fald paa dette Sted skulde Staten træde hjælpende til. Jeg har allerede fremhævet, at denne By har rejst sig af ubemidlede Familier, der have samlet sig her paa Grund af det Arbejde, som Staten har udført, og det træder da skarpt frem her, hvorledes Staten i det hele opfatter sin Pligt lige over for saadanne Forhold, forøvrigt ikke værre her i dette Land end i andre Lande. Man ser, at Staten ikke mener at burde tage Hensyn til Fremtiden, hvor den som her træder i Forhold til en Mængde Nybyggere. Den indretter sig kun for Djeblisset og kun med det enkelte Formaal for Dje, som netop lyselsætter den. Det er kommet til en kraftig Udvikling her i Landet, at det, Staten støtter, er Funktionarisme, Militarisme, Kapitalisme og Socialisme. Det er det, Staten arbejder paa. Havde den villet tage sin Opgave paa en anden Maade, havde den i den Ggn, som jeg omtaler, hvor man for 25 Aar siden kunde købe Jord for saa godt som intet, der, hvor den anlagde Havnen, eksproprieret et Areal til alt, hvad der behøvedes af By og Havn o. s. v. for nogle faa hundrede Tusinde Kroner og derpaa grundlagt en By, hvor den havde lejet Jorden ud til dem, som kunde bygge, for Livstid eller for hundrede Aar ad Gangen, og paa den Maade skaffet Betingelser til Veje for et Samfund, der havde alt, hvad der behøvedes til Udviklingen af Fremstridt uden at være overbeholdt, og uden at det i

Djeblisset havde kostet Staten synderligt. Statskassen vilde jo desuden have tjent uhyre i Tidernes Løb ved at være i Besiddelse af et saadant Areal til en saadan Pris. Nu er Forholdet det, at da Staten ikke tog det i sin Haand, gif det hele over i Hænderne paa den private Kapital, paa Spekulationen, og enhver, som bygger og nedsetter sig i Esbjerg, skal først forrente og amortisere den Kapital, som Spekulationen gør Fordring paa at faa ind; først derefter kan den vedkommende faa det fornødne til sit eget Underhold. Men Folgen er ogsaa, at der kæmpes haardt af hver enkelt for at faa det fornødne, og at Byen har ondt ved at udvikle sig, og at det hviler tungt paa Kommunen at skulle sørge for dem, der ere bukkede under i Kampen. Der er jo, som ærede Medlemmer vilde vide, i flere Aar ført Forhandlinger om at faa selve Byen udfilt som By fra Landkommunen, men da der ikke er Udset til at opnaa dette i en nær Fremtid, vil jeg henlede det kommende Udvalgs Opmærksomhed paa, om der ikke i Lovforslaget kunde gøres noget i den af mig anthydede Retning, særlig for Esbjerg. (Berg: Der er mange andre Steder, som ere stillede paa samme Maade). Jeg veed det nok, men jeg har nu Djiene særlig fæstede paa Esbjerg, og jeg tvivler ikke om, at det ærede Medlem har sin Opmærksomhed henvendt paa andre Steder, der er jo Herning f. Ets. Det vil koste omtrent 80,000 Kr. at skaffe de omtalte Haver til Veje dernede, og det er, hvad man maaste veed, ogsaa omtrent den Sum, som der maa til, for at Esbjerg kan blive udfilt som selvstændig Kommune og være i Stand til at overtage de Byrder, som da vilde komme til at paahvile den. Maaste disse to Ting kunde kombineres. Jeg er enig med flere ærede Talere, bl. a. den ærede næstsidste Taler, det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 3dje Valgkreds (Dinesen), i, at det er uforsaaeligt, hvorfor Byerne ikke ere tagne med i Lovforslaget. Ikke alene i Aalborg, som det ærede Medlem fremhævede, men ogsaa andetsteds har man flige Haver og har søgt at fremkalde denne Havedyrkning, i Horsens f. Ets. og jeg tror ogsaa i Aarhus og desuden rundt om andre Steder, saa jeg er ikke i Stand til at begribe, hvorfor Byerne ikke ogsaa skulle tages med. Selvfølgelig vil det være umuligt at paalægge dem de Byrder, her er Tale om, og som man vil paalægge Landkommunerne; men man kunde stille dem frit over for Sagen og give Kommunalbestyrelserne Anledning til at ekspropriere, naar de selv vilde. Helt at ville udelukke dem fra Sagen, synes mig